

Programkomiteens innstilling til behandling av fylkesårsmøtet

Agder Høyres fylkestingsvalgprogram 2023 – 2027

Agder på sitt beste

Innholdsfortegnelse

Agder på sitt beste	3
Skape flere jobber	4
Næring og verdiskaping.....	4
Mulighetsrommet i blå næringer	5
Innovativt landbruk	5
Levende og gode lokalsamfunn.....	6
Trygge lokalsamfunn	6
Et Agder med fremtidens kompetanse.....	7
Eleven i fokus	7
Kunnskap i skolen	8
Yrkesfag	9
Kompetanse for voksne.....	9
Raskere frem og tryggere hjem.....	10
Infrastruktur	11
Kollektivtransport.....	12
Sykkel og gange	13
Trafikksikkerhet	14
Et grønnere Agder	14
Klima.....	14
Kraft	15
Det gode liv på Agder.....	16
Folkehelse	16
Helse	17
Kultur	18
Frivillighet	19

1 Agder på sitt beste

2 Vi er heldige som lever i et samfunn preget av tillit, åpenhet og små forskjeller, et samfunn med høy
3 verdiskaping og med gode velferdsordninger. Det er vår plikt å ivareta og videreutvikle dette samfunnet for
4 fremtidige generasjoner. Høyre vil forandre for å bevare. Vi må gjøre nødvendige endringer i dag av
5 hensyn til klima og miljø, økonomisk og sosial bærekraft og fremtidige generasjoners velferd.

6 Høyres politikk bygger på en kristen og humanistisk kulturarv. Alle mennesker er født forskjellige, men med
7 samme ukrenkelige egenverdi. Mennesket er politikkens hovedmål. Høyre mener at et godt samfunn
8 bygges på tillit til og respekt for enkeltmennesket. Valgfrihet er nødvendig for å realisere enkeltmenneskets
9 rett til å ta ansvar og forme sitt eget liv. Det har en egenverdi at mennesker kan fatte egne valg uavhengig
10 av sin livssituasjon og bakgrunn. Det er derfor et mål at mennesker i størst mulig grad skal kunne
11 bestemme over eget liv. Det må legges til rette for et mangfold av tjenester i offentlig og privat sektor.

12 Samfunnet består av små og store fellesskap, fra familie og lokalsamfunn til nasjonale og internasjonale
13 fellesskap. Høyre mener at samfunnet bør skapes og utvikles nedenfra, basert på frihet, ansvar og
14 muligheter for enkeltmenneskene, familiene, bedriftene, frivillige organisasjoner og lokalmiljøet. Et
15 bærekraftig samfunn med sterke fellesskap krever gradvise, men kontinuerlige forandringer nettopp for å
16 håndtere en verden i endring.

17 Alle som bor i Agder, skal ha like muligheter til å bidra og delta i fellesskapet. Mangfold og toleranse er
18 viktige verdier. Mangfoldet bidrar til å utfordre og utvikle oss. Toleranse innebærer grunnleggende respekt
19 for forskjeller relatert til kjønn, alder, nasjonalitet, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsevne, seksuell
20 orientering, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet. Det er ikke et mål at alle skal velge likt, men at alle har like
21 muligheter til deltagelse og utvikling i samfunnet. Det er det offentliges oppgave å sikre reelle like
22 muligheter, samtidig må ulikhet og den enkeltes livsvalg respekteres. Og vi har et særskilt ansvar for å
23 inkludere og ta vare på sårbare grupper i samfunnet.

24 Økonomisk stabilitet og vekst er avgjørende for å sikre trygghet for den enkelte og for velferdssamfunnets
25 bærekraft over tid. Det er vår felles arbeidsinnsats som er bærebjelken i en stabil økonomisk vekst. Agder
26 har rike naturressurser på land og i havet. Dette vil også i fremtiden være viktig for verdiskaping,
27 arbeidsplasser og bosetting. Næringspolitikken er derfor en bærebjelke for levende og gode lokalsamfunn
28 over hele Agder. Omstilling, innovasjon og gründerskap vil stå sentralt for å skape grønne og levedyktige
29 arbeidsplasser. Høyres klimaløsninger skal være fremtidsrettede, markedsbaserte og teknologidrevne. For
30 å lykkes med en grønn omstilling må det brukes kunnskapsbaserte virkemidler som stimulerer til og
31 forenkler muligheten til å kunne velge grønne løsninger.

32 Kultur, idrett og frivillig deltagelse beriker menneskers liv. Kunst og kultur forankrer oss i vår felles historie,
33 utfordrer oss og åpner opp for det ukjente. Høyre ønsker et kulturliv preget av nyskaping og kvalitet. Det
34 krever sterke kulturinstitusjoner, økt mangfold av aktører og god talentutvikling. Frivilligheten skaper lokalt
35 engasjement og fellesskap. Høyre ønsker å legge til rette for størst mulig frivillig engasjement i idrett,
36 friluftsliv og kulturliv. Gjennom frivilligheten oppnår vi sosial tillit, inkludering og hverdagsintegrering.

37 I Agder er det kort vei til resten av verden. Vi har lange tradisjoner for samhandling med andre land og et
38 internasjonalt næringsliv. I en urolig verden med store klimautfordringer og migrasjon er det viktig med
39 beredskap og trygghet for innbyggerne. Men Høyre innser at vi ikke kan være oss selv nok. De store
40 utfordringene krever langsiktige, bærekraftige løsninger i fellesskap med resten av landet, resten av
41 Europa og resten av verden.

42 Et inkluderende og bærekraftig Agder, med muligheter og valgfrihet for enkeltmennesket og familien, som
43 tar ansvar for de små og store fellesskapene – det er Agder på sitt beste!

44 Skape flere jobber

45 Næring og verdiskaping

46 Høyre vil jobbe for et levedyktig og innovativt næringsliv på Sørlandet. Bærekraftig sysselsetting og
47 bosetting må være basert på lønnsomme arbeidsplasser og hensyn til miljøet. Høyre skal også bidra til at
48 fylkeskommunen blir en aktiv tilrettelegger i den videre utviklingen av næringslivet på Sørlandet. Et
49 levende næringsliv er avhengig av stabile rammevilkår, et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå, gode
50 ferdselsårer, tilgang til Internett, tilgang til kapital og ikke minst tilgang til markeder, spesielt i Europa. Det
51 grønne skiftet skal løse store miljø- og klimautfordringer, men det skal også føre til innovasjon og
52 verdiskaping i privat og offentlig sektor.

53 Agder har verdensledende kompetansemiljøer blant annet i en eksportrettet prosess- og leverandørindustri
54 og innenfor teknologi. Dette gjør at vi får spennende, nye industrietableringer og vi kan ta sterke posisjoner
55 innenfor marine næringer og fornybar energi. Agder har også en sterk entreprenørskapskultur, en innovativ
56 offentlig sektor og en rekke fortrinn som reiselivs- og opplevelsesdestinasjon.

57 Tilgang på kompetent arbeidskraft er viktig for vekst i næringslivet. Den regionale nærings- og
58 kompetansepoltikken må derfor sees i sammenheng. Vi må også utnytte de menneskelige ressursene
59 bedre. Sosial bærekraft innebærer at arbeidslivet i større grad må gi muligheter for alle til å bidra etter
60 evne.

61 Agder Høyre vil bidra til en offensiv klimapolitikk. Miljøproblemene er globale, men de gode løsningene
62 finner vi ofte lokalt og regionalt. I årene som kommer må vi sammen bygge grønn konkurransekraft for
63 Agders næringsliv. Høyre vil føre en politikk som vrir etterspørselen fra fossil til klima- og miljøvennlig
64 energi. Det må lønne seg å velge klima- og miljøvennlig, det er da vi vil få de beste resultatene. Agder har
65 overskudd av elektrisk energi og lang industriell tradisjon for kraftkrevende næringer. Kombinasjonen av
66 naturressurser og innovasjon gir Agder et særlig godt utgangspunkt for å ta en ledende posisjon i
67 utviklingen av en grønn økonomi som utnytter ressursene bedre og som styrker eksisterende bedrifter og
68 skaper nye. Agder Høyre vil støtte initiativer for grønn vekst og sirkulær økonomi.

69 **Agder Høyre vil:**

- 70 • Arbeide for at Agder skal være en attraktiv lokasjon for bærekraftige industrietableringer og en attraktiv
71 destinasjon for turistnæringen.
- 72 • Videreføre og styrke klyngesamarbeidet.
- 73 • Støtte initiativer for sosialt entreprenørskap.
- 74 • Styrke satsingen på sirkulær økonomi og forskning på bærekraftig produksjon.
- 75 • Støtte opp om innovasjonssentre og kontorfellesskap for gründerbedrifter.
- 76 • Bedre samspillet mellom videregående utdanning og næringslivet gjennom å oppmuntre til
77 innovasjonsarbeid og utvikling av lokale utviklingsplaner.
- 78 • Bruke fylkeskommunale og kommunale innkjøp til å skape markeder for nystartede bedrifter.

- 79 • Verne om tilgangen til det indre europeiske markedet og drive et aktivt internasjonalt arbeid mot
80 Europa.

81 Mulighetsrommet i blå næringer

82 I årene som kommer vil den voksende verdensbefolkningen ha behov for mer mat, medisiner og energi.
83 Havet vil også i overskuelig fremtid være en viktig kilde til verdiskaping og velferd, og kan bidra til å løse
84 miljø- og klimautfordringene verden står overfor. Agder Høyre vil øke satsingen innen havnæringer som
85 fiskeri, havbruk, havvind og mineralutvinning.

86 **Agder Høyre vil:**

- 87 • Arbeide for en kartlegging av kystområdene for å legge til rette for en bærekraftig utvikling av blå
88 næring.
- 89 • Styrke samarbeidet mellom næring, forskning og forvaltning.
- 90 • Styrke Blått Kompetansesenter Sør og akvakulturmiljøene i Lister og Flødevigen.
- 91 • Legge til rette for forskning og produksjon av nye arter for matproduksjon.
- 92 • Legge til rette for innlands fiskeoppdrett og landbasert oppdrett, i samarbeid med forskningsmiljøene.
- 93 • Styrke samarbeidet mellom reiselivsnæring, fiskerinæring og havbruk.
- 94 • Bedre kystfiskernes rammevilkår og bidra til grønn omstilling av fiskerinæringen.

95 Innovativt landbruk

96 Landbruket på Agder er todelt med sterke og svake sider. Jordbruket har en utfordring med små teiger og
97 til dels tungdrevne arealer, som gir liten lønnsomhet og små muligheter for å leve av eget bruk. Det har i
98 de senere år vært en dreining fra melk til kjøttproduksjon og enkelte bønder har med hell satset på
99 nisjeproduksjon og turisme. Skogbruket er rik på ressurser, og med Agders nære tilgang til markedene på
100 kontinentet gir det et fortrinn. Utfordringen er varierende priser på eksportmarkedet. Næringens muligheter
101 ligger først og fremst i det grønne skiftet, der skogens ressurser vil få en sentral plass. Det vil også være
102 av avgjørende betydning at det satses på målrettet forskning og kompetanseheving, samarbeid,
103 rekruttering og bærekraftig forvaltning for å gi økt verdiskaping i næringene i vår region.

104 **Agder Høyre vil:**

- 105 • I størst mulig grad benytte lokalt virke og lokalt produserte varer innen offentlige byggeprosjekter.
- 106 • Videreføre Matregion Agder og gi prosjektet økt fokus i videregående opplæring.
- 107 • Prioritere lokalmat ved offentlige innkjøp.
- 108 • Ha en tett dialog med landbrukets organisasjoner på Agder.
- 109 • Gi innspill til jordbruksforhandlingene med fokus på Agder.
- 110 • Innføre måltall for redusert matsvinn i fylkeskommunale virksomheter.
- 111 • Sikre tilgang på gjødsel, blant annet ved å støtte prosjekter som utnytter avfallsstoffer fra oppdrett i
112 gjødselproduksjon.

113 Levende og gode lokalsamfunn

114 Agder Høyre skal føre en ansvarlig arealpolitikk med respekt for den private eiendomsrett og den lokale
115 selvråderett. Fylkeskommunen skal være medspiller for kommunene opp mot statlig nivå, og skal ikke
116 overprøve den enkelte kommunes avgjørelser i areal- og byggesaker. Felles regionale hensyn skal først
117 og fremst ivaretas gjennom samarbeid og dialog. Agder Høyre vil jobbe for at innbyggere får forutsigbare
118 rammer, trygge oppvekstvilkår, et godt helsetilbud og mulighet til å leve frie og selvstendige liv.

119 Det skal være attraktivt å leve og bo på Agder. Agder Høyre vil legge til rette for god stedsutvikling i hele
120 regionen, med et rikt kunst- og kulturliv, et aktivt idretts- og organisasjonsliv, frivillighet og gode sosiale
121 møteplasser. Agder Høyre ønsker et mangfoldig samfunn der alle har mulighet til å delta, og vil arbeide for
122 å fjerne barrierer slik at ingen holdes utenfor felles arenaer, sosialt eller i arbeidslivet. Barn og unge har
123 særlig blitt rammet av konsekvenser av koronapandemien. Agder Høyre vil styrke barn og unges sosiale
124 arenaer i trygge rammer.

125 Gjennom koronapandemien har vi sett at bruk av hjemmekontor har økt og at arbeid i mindre grad er
126 avhengig av oppmøte på arbeidsplassen. Dette gir muligheter for å benytte fritidsbolig i større deler av året
127 og på den måten føre til vekst i kommuner med mye fritidsbebyggelse. Agder Høyre vil arbeide for større
128 fleksibilitet i bruken av fritidsbolig.

129 Agder Høyre vil:

- 130 • Bidra til å utvikle inkluderende og trygge boliger og bomiljø som ivaretar varierte behov knyttet til
131 husholdningsstørrelse, alder, funksjonsevne, kjøpekraft og livssituasjon.
- 132 • Vitalisere nærings-, tjeneste- og handelsaktivitet tilpasset fremtidens arbeidsmarked, tjenestebehov og
133 handelsmønstre.
- 134 • Styrke fritidstilbudet for ungdommer, både uorganiserte og organiserte tilbud.
- 135 • Samarbeide med kommune for å skape alkoholfrie og rusfrie sosiale arenaer for ungdommer.
- 136 • Drive forebyggende arbeid mot ungdomskriminalitet og ekstremisme.
- 137 • Arbeide for demens- og aldersvennlige byer og tettsteder i samarbeid med næringslivet.
- 138 • Legge til rette for å støtte sosialt entreprenørskap.
- 139 • Sikre at naturområder forvaltes på en bærekraftig måte som ivaretar hensynet til friluftsliv,
140 lokalbefolkning, turisme og næringsinteresser. I verneområder skal alltid miljøinteressene veie tyngst.
- 141 • Støtte kommunene i deres arbeid med vern av kulturlandskap.
- 142 • Arbeide for en oppmykning og tilpasning av lovverket knyttet til fritids- og helårsboliger.
- 143 • At alle skal få tilgang til gode data- og mobilsignaler, uavhengig av bosted.
- 144 • Videreføre det regionale samarbeidet og være en økonomisk medspiller for å sikre oppdatert digital
145 infrastruktur der det kommersielle markedet ikke finner utbygging lønnsomt.
- 146 • Gjøre digital infrastruktur til et viktig tema i det offentlige planarbeidet, på lik linje med annen
147 infrastruktur.

148 Trygge lokalsamfunn

149 Trygghet er viktig for den grunnleggende friheten til folk flest. Selv om vårt samfunn er stabilt, må vi være
150 forberedt på store og ekstraordinære hendelser og ha gode planer for hvordan vi skal håndtere krig eller
151 kriser.

152 **Agder Høyre vil:**

- 153 • Bidra til at tilgangen til vann, strøm, telekommunikasjon og annen vital infrastruktur sikres i
154 kritesituasjoner.
- 155 • Arbeide for at vår landsdel blir omfattet av tilstrekkelige sikkerhets- og forsvarstiltak i Norges og
156 NATOs planer for kritesituasjoner.
- 157 • Opprettholde et robust heimevern og sivilforsvar.
- 158 • Sammen med kommunene arbeide for at det forseres etablering av forsvarlig bredde i kraftlinjegangene i
159 Agder, og at linjer uten redundans prioriteres.
- 160 • At fylkeskommunen skal være en god samarbeidspartner med kommunene for å utvikle og holde
161 vedlike vannforsyningssystemene.

162 **Et Agder med fremtidens kompetanse**

163 Kunnskap er vårt viktigste verktøy i kampen for et samfunn med muligheter for alle. Derfor er Høyre opptatt
164 av at alle unge skal møte gode lærere som hjelper dem å nå sitt fulle potensial. Agder Høyre vil satse enda
165 mer på å løfte lærere og ledere i de videregående skolene, og hjelpe flere elever på veien mot
166 fagkompetanse eller studiekompetanse. Uansett hvem foreldrene dine er, uansett religion, kjønn, legning
167 eller etnisk opprinnelse, så skal du få mulighet til å leve ut ditt talent, dine drømmer og dine ambisjoner.

168 Fremover har Agder et stort behov for fagutdannede. Det bygges ny industri og mulighetene innen batteri,
169 havvind og andre grønne industrier er store. Skal vi lykkes med denne satsningen er vi avhengige av å
170 utdanne flere fagarbeidere og får flere til å fullføre. Derfor vil Agder Høyre fortsette satsningen på yrkesfag,
171 lærlinger og økt gjennomføring. Vi vil sette nye ambisiøse mål og legge inn virkemidler som gjør at vi når
172 dem.

173 Gjennom økt fokus på psykisk helse skal vi sørge for at hver enkelt elev blir sett og får den hjelpen de
174 trenger. Fordi bedre psykisk helse er avgjørende for å kunne skape bedre liv og flere som fullfører den
175 videregående skolen. Læring avhenger av motivasjon og trivsel. Agder Høyre har gått i spissen for en
176 tydelig satsing på forebyggende arbeid og et godt læringsmiljø.

177 **Eleven i fokus**

178 Flere unge opplever psykiske utfordringer og psykisk uhelse gjennom ungdomstiden. Vi må ha et system
179 som plukker opp alle og gir hver enkelt elev et tilbud tilpasset dem. Vi må styrke laget rundt eleven,
180 samtidig som vi skal utvide ordningen med digital helsesykepleier. Alle elever i Agder skal ha et godt tilbud
181 rundt seg, enten man går på en stor eller liten skole. Ungdommer er ulike og har ulike behov, derfor
182 trenger vi også alternative opplæringsarenaer som UngInvest og Jobbskolen.

183 **Agder Høyre vil:**

- 184 • At Agder skal ha landets høyeste gjennomføringsgrad på videregående opplæring.
- 185 • Satse på kompetanseheving for rådgivere på alle trinn i samarbeid med kommunene.
- 186 • Styrke samarbeidet mellom rådgivnings- og karriereveiledningstjenesten og lokalt arbeids- og
- 187 næringsliv for å koble opplæring og utdanning med lokalt kompetansebehov.
- 188 • Sørge for at alle elevene får hjelp fra helsesykepleier når de trenger det.
- 189 • Utvikle forskjellige ordninger for unge utenfor arbeid og utdanning som UngInvest i østregionen og
- 190 Jobbskolen i Kristiansand.
- 191 • Gi tilbud om sommerskole til elever som har strøket eller ønsker å forbedre karakterene sine.
- 192 • Utvidet tilbudet med digital helsesykepleier og markedsføre det for alle elever i Agder både på
- 193 ungdomsskole og videregående skole.
- 194 • Bedre tilrettelegge for elever med psykiske/fysiske helseutfordringer.
- 195 • Jobbe for at faget livsmestring får en vesentlig plass i skolen.
- 196 • Åpne mulighet for at private eller ideelle aktører kan bidra i skolen for å styrke det psykososiale miljøet.
- 197 • Etablere pakkeforløp for elever som er i fare for å stryke eller droppe ut, med fast oppfølging og
- 198 utarbeidelse av individuelle planer og tiltak.
- 199 • Videreutvikle og styrke dagens los- og elevtjenester til et variert og geografisk dekkende tilbud.
- 200 • Arbeide for at alle kommuner i Agder skal ha 5 dagers skoleuke.
- 201 • Samarbeide og støtte kommuner som ønsker å tilby et ellefte skoleår før videregående skole etter
- 202 modell fra Kuben i Oslo kommune.

203 Kunnskap i skolen

204 Elevene våre er Agders viktigste ressurs. Høyre ønsker derfor å satse på elevene og utvikle en
205 videregående skole med fokus på kunnskap og læring. Vi ønsker å tilby mer intensive løp, hvor det testes
206 ut semesterinndeling med avsluttende fag hvert semester for å kunne tilby en bedre og mer intensiv
207 dybdelæring. Elevene skal ha individuelt tilpasset opplæring og de skal ha valgfrihet og innflytelse over
208 egen skolehverdag. Et variert og godt tilbud av både offentlige skoler og friskoler gir alle ungdommer
209 muligheter til å finne et skoletilbud som passer for dem.

210 **Agder Høyre vil:**

- 211 • Innføre fritt skolevalg i hele Agder.
- 212 • Utvikle en tilbudsstruktur med fag og klasser som er godt tilpasset næringslivets behov i hele regionen.
- 213 • Prøve ut semesterinndeling med mer intensiv opplæring og avsluttende fag etter hvert semester.
- 214 • Innføre rett til lærerevaluering
- 215 • Tilby anonym retting av heldagsprøver og store prøver og prosjekter
- 216 • Teste ut en ordning med nivådeling innen flere fag på vgs.
- 217 • Søke staten om en prøveordning med kortere sommerferie og utsatt høstferie.

- 218 • La kommuner som ønsker det få muligheten til å drifte de videregående skolene.
- 219 • Ha en bærekraftig skolestruktur som prioriterer innholdet i skolen, oppfylld av klasser og å kunne
- 220 skape gode kompetansemiljøer.
- 221 • Satse på videreutdanning av lærere, skoleledere og utdanning av egne lærerspesialister.
- 222 • Være positive til en blanding av offentlige og friskoler over hele regionen og innen flere studieretninger.
- 223 • Fortsette satsningen på egne linjer som internasjonale linjer, forskerlinja, innovatørlinja og 2-årig
- 224 studiespesialisering.
- 225 • Støtte skoler som ønsker å utvikle egne satsningsområder innen forskjellige fagområder.
- 226 • Styrke skolen som en dannelsesarea hvor det stilles krav til elevene og klare forventninger til innsats,
- 227 oppmøte og aktiv deltagelse i undervisningen.

228 Yrkesfag

229 Stadig flere elever ser verdien av å velge yrkesfag. Agder Høyre ønsker å øke ambisjonsnivået og vil jobbe
 230 mot at det i 2027 er 60% av elevene som søker seg til yrkesfaglig utdanning. Det krever en målrettet
 231 satsing og økt status for yrkesfag i skolen. Høyre vil derfor utvikle nye grønne studieretninger, markedsføre
 232 mulighetene som ligger i yrkesfag bedre og tilpasse tilbudet av utdanning etter hva næringslivet i regionen
 233 trenger.

234 Agder Høyre vil:

- 235 • Arbeide for et mål om at 60% av elevene i Agder søker seg til yrkesfag.
- 236 • Informere foreldrene allerede i starten av ungdomsskolen om hvilke muligheter som ligger i yrkesfag.
- 237 • Arbeide for å utvikle nye utdanninger tilpasset Agders nye industrietableringer innen fornybar energi.
- 238 • La flere elever få gjennomføre alternative løp i yrkesfaglig utdanning, for eksempel gjennom flere
- 239 alternative opplæringsarenaer, forsøk med søkbare tilbud om å ta vg1 over 2 år og mulighet for å
- 240 kombinere skolegang og arbeidspraksis.
- 241 • Innføre en forsøksordning om at elevene som har under 3 i snitt får muligheten til å ta påbygg over 2
- 242 år.
- 243 • At alle kommuner skal ha som mål å ha minst 3 lærlinger pr 1000 innbyggere. Fylkeskommunen skal
- 244 ha lærlinger i alle fylkeskommunale virksomheter.
- 245 • Informere tidligere om hvilke muligheter som ligger i høyere yrkesfaglig utdanning gjennom fagskole.
- 246 • Innføre et lærlingsfond etter modell fra Danmark.
- 247 • Arbeide for å etablere en yrkesfaglig ungdomsskole etter modell fra Time, Rogaland

248 Kompetanse for voksne

249 Høyre ønsker at man skal lære hele livet. Samfunnet endrer seg raskere og kompetansebehovet til
 250 næringslivet er i stadig endring. Derfor vil Høyre tilrettelegge for at flere voksne kan få kompetansepåfyll og
 251 utdanning som gjør at man kommer raskere ut i arbeidslivet og blir der lenger. Den beste måten å

252 forebygge utenforskap på er å holde folk i arbeid, derfor må vi sørge for at innbyggerne i Agder har den
253 kompetansen som det er behov for.

254 **Agder Høyre vil:**

- 255 • Styrke Fagskolen i Agder for å kunne utvikle relevant høyere yrkesfaglig utdanning som næringslivet
256 trenger. Fagskoletilbudet skal være fremtidsrettet med oppdaterte studier både på campus og digitalt.
- 257 • Gjennom Fagskolen i Agder utvikle flere relevante bransjeprogrammer for næringslivet.
- 258 • Se den offentlige og de private fagskolene i sammenheng for et variert og kvalitativt godt tilbud
- 259 • Styrke voksenopplæringen i samarbeid med kommuner og næringsliv, for å sikre at voksne som ikke
260 har fullført utdanning raskest mulig kan komme i arbeid eller i gang med videre studier.
- 261 • Få flere voksne til å ta yrkesfaglig utdanning innen fagområder som næringslivet har behov for.
- 262 • Støtte opp om videre utvikling ved UiA, både når det gjelder forskning og nye studier og
263 profesjonsutdanninger.

264 Raskere frem og tryggere hjem

265 Muligheter for rask og rimelig transport og kommunikasjon er forutsetninger for et moderne samfunn som
266 er godt å leve i. Skadevirkninger for natur og økologi har tradisjonelt vært betydelige, og har ofte ikke vært
267 tilstrekkelig vektlagt. Men om skadevirkningene reduseres, er mer transport og bedre kommunikasjon
268 bidragsyttere til mer bærekraft, både sosialt, økologisk og økonomisk.

269 Agder Høyre vil fortsette arbeidet med en offensiv samferdselspolitikk tilpasset fremtidens krav til klima,
270 sikkerhet, kvalitet, tilgjengelighet og kostnader, og vil være en pådriver for innovative løsninger. Overgang
271 til CO2-nøytral transport (med energibærere elektrisitet, biogass, hydrogen eller ammoniakk) må
272 påskyndes for at mål om reduksjoner i utslipp skal nås. Agder Høyre mener at Agder skal ha som ambisjon
273 å redusere utslipp av klimagasser (i Norges klimaregnskap) fra veitransport med 70% i forhold til 1990-
274 nivået innen 2030.

275 Det er viktig at offentlig sektor tar sin del av ansvaret for dette. Vi vil derfor at nye busser og andre
276 offentlige kjøretøy og maskiner så langt praktisk og økonomisk mulig skal være CO2-nøytrale.
277 Ladeinfrastruktur for offentlige kjøretøy må gjøres tilgjengelig for tung næringstransport der det er mulig.

278 Agder Høyre mener det fortsatt er behov for økte bevilgninger til investeringer og vedlikehold i denne
279 sektoren. Helhetlige og mer effektive løsninger for planlegging, bygging og finansiering av veiprosjekter og
280 ladeinfrastruktur er viktig. Gode investeringer i kommunikasjon er investeringer for en bedre fremtid.

281 Agder Høyre vil arbeide for at Agder blir i første linje på bestillings- og betalingsordninger (Mobility-as-a-
282 Service, «MaaS») for samordnet bruk av buss, mikromobilitet og innfartsparkering. Prissystemet må
283 legges opp slik at kjøring i rushtid om mulig reduseres. Vi vil oppfordre arbeidsplasser til mer bruk av
284 fleksitid, og Agder fylkeskommune bør være i forkant.

285 Agder Høyre aksepterer bompenger for å delfinansiere veianlegg som bommene er på, forutsatt at det
286 offentlige tar brorparten av investeringen. Bommer i sentrale strøk, der det er utfordringer med kø, kan

287 brukes som insitament til mindre bilkjøring og kan delfinansiere tiltak for kollektivtilbud, sykkel og gange så
288 sant bomtakstene er akseptable. Ellers utenfor sentrale strøk vil Agder Høyre ikke ha bompenger.

289 Agder Høyre vil prioritere gang- og sykkelveier for å gi tryggere skoleveier for våre barn og bedre
290 muligheter for miljø- og helseriktig transport for alle myke trafikanter. Agder Høyre vil også arbeide for at
291 en større del av transport av gods skal skje på bane og båt.

292 Infrastruktur

293 Gode og trygge veier er avgjørende for at folk skal komme seg raskt og effektivt til og fra jobb og
294 fritidsaktiviteter, og bidrar til å bygge attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner med bosetting i hele fylket.
295 Næringslivet og det offentlige er avhengige av effektive kommunikasjoner for tjenester og varer. Bedre
296 veier, tryggere kjøretøy og bedre holdninger reduserer antall trafikkulykker betydelig. Agder Høyre vil støtte
297 opp om nullvisjonen for drepte og hardt skadde i trafikken, og prioritere utbedring av de mest
298 ulykkesutsatte stedene.

299 Agder Høyre vil:

- 300 • Videreføre arbeidet med å ta vare på fylkesveinettet gjennom god planlegging og økte bevilgninger.
- 301 • Gjennomgå fylkets veinormal for økt fleksibilitet og bruk av funksjonskrav, for å kunne bygge mer vei
302 mer effektivt og få mer trafiksikkerhet for pengene.
- 303 • Fortsette arbeidet for at E39 og E18 får 4-felt-standard gjennom hele fylket.
- 304 • At infrastruktur skal planlegges og bygges ut helhetlig og sammenhengende.
- 305 • Ha mer samarbeid mellom det offentlige og private for raskere å løse samferdselsprosjekter, både
306 gjennom raskere planprosesser og smartere gjennomføringsprosesser.
- 307 • Følge opp arbeidet med helhetlige Bolig-, Areal- og Transportplaner, slik at effektene blir gode i hele
308 regionen.
- 309 • Ferdigstille siste del av prosjekt «gul midtstripe» på RV 9 opp Setesdal til Hovden innen 2023.
- 310 • Arbeide for økt standard på RV 41 (Telemarksvegen) mellom Kjevik og Seljord og RV 42 mellom
311 Arendal og Helleland gjennom punktvis og strekningsvis utbedringer, søkt finansiert innenfor
312 rammene av Nasjonal Transportplan.
- 313 • Arbeide for at Ytre Ringvei i Kristiansand bygges ut så raskt som mulig.
- 314 • Sikre gode forbindelser for industriveiene fra Arendal Havn til E18 («Batteriveien»), Biozin-anlegget i
315 Åmli til E18 (FV 415) og fra E39 til Spangereid (FV 460).
- 316 • Stille krav til utslippsfrie drosjer ved tildeling av nye løyver.
- 317 • Sikre tilstrekkelig antall hurtigladestasjoner til at elbil er et fullgodt alternativ i hele fylket – også for
318 tyngre transport.
- 319 • Bidra til at antallet destinasjonsladere (der elbiler står parkert noen timer eller over natt) øker betydelig.
- 320 • Legge større vekt på barn og unges behov ved planlegging av transportsystemet.
- 321 • Arbeide for et universelt og fleksibelt utformet transportsystem som bidrar til velferd, mobilitet og
322 deltagelse for alle samfunnsgrupper.

323

324 Et godt flytilbud er viktig for næringslivet på Agder. Et godt rutetilbud både til inn- og utland kan være
325 avgjørende for at Agder skal få nyetableringer av bedrifter og sikre seg kompetent arbeidskraft både i
326 offentlig og privat sektor. Gode flytilbud er også av vesentlig betydning for turisme, både inn og ut av
327 landsdelen.

328 **Agder Høyre vil:**

- 329 • Være en pådriver for å utvikle Kjevik som landsdelens flyplass.
- 330 • Arbeide videre for å få på plass ny vei og bedre adkomst til Kjevik.
- 331 • Påvirke Avinor for å sikre bedre fasiliteter på Kjevik.
- 332 • Påvirke Avinor til å tilrettelegge for el-fly, med fasiliteter som er klare når operatørene trenger det.
- 333 • Fortsatt jobbe for et bedre rutetilbud til og fra Kjevik.
- 334 • Være en medspiller for utvikling av aktiviteten på Gullknapp.

335 Havnene er viktige knutepunkter for transport av gods. Effektive havner er en nødvendig forutsetning for at
336 mer gods skal transporteres sjøveien. Derfor må havn, vei og banesystemer ses i sammenheng når
337 havner bygges ut.

338 **Agder Høyre vil:**

- 339 • Jobbe for en god arbeidsdeling og økt samarbeid mellom havnene på Sørlandet, hvor havnene
340 bevares og utvikles på en koordinert måte, og støtte at havnene på sikt kan organiseres i et felles
341 selskap.
- 342 • Bringe veiforbindelsene til havnene opp på et nivå som bidrar til effektiv og sikker drift.
- 343 • Redusere partikkelforurensning og utslipp av klimagasser fra skip som ligger til kai ved å legge til rette
344 for maksimal bruk av landstrøm.
- 345 • Arbeide for strengere internasjonale reguleringer av utslipp fra skipsfarten, spesielt i kystnære farvann.

346 Kollektivtransport

347 Høyre arbeider for et godt og helhetlig kollektivtilbud i alle deler av regionen, for å gi et grunnleggende
348 transporttilbud til alle. Men behov og muligheter er ulike utover i regionen, og tilbudet må av praktiske,
349 økonomiske og miljømessige grunner tilpasses dette.

350 I byene vil et fleksibelt, klimavennlig kollektivtilbud, kombinert med gode gang- og sykkelveier, være med
351 på å håndtere en fremtidig vekst i befolkning og virksomhet. Det må satses videre på innfartsparkeringer
352 for å sikre gode overgangsordninger fra bil til buss og tog.

353 Elbil er et godt transportmiddel i områder med få kollektivavganger. Når teknologi og økonomi ligger til
354 rette for det, vil bestillingstransport (med selvkjørende minibusser) også være svært nyttig. Mikromobilitet
355 (el-sparkesykler, mikrobiler m.m.) vil ventelig bli viktige for effektiv transport i fremtiden, og integrerte
356 bestillings- og betalingsløsninger for bompenger, innfartsparkering og bruk av buss og el-sparkesykler
357 m.m. vil kunne være avgjørende.

358 Et godt kollektivtilbud er nødvendig for at alle skal kunne komme dit de ønsker. Minibusser på bestilling (a
359 la Svipp) og eventuelt drosjer må inngå i tilbudet i alle kommuner så snart det er praktisk og økonomisk
360 overkommelig. Behovene for skole- og syketransport m.m. må sees på samlet. I sentrale strøk av større
361 byer vil kollektivløsninger redusere køproblemer og må derfor satses ekstra på, mange steder i
362 kombinasjon med innfartsparkeringer. Agder Høyre vil ha en kollektivtrafikk som utslippsmessig er minst
363 like god som privatbil, med utstrakt bruk av kjøretøy uten lokale utslipp av klimagasser.

364 **Agder Høyre vil:**

- 365 • Legge til rette for økt fremkommelighet for busstrafikk ved bygging av sammenhengende kollektivfelt i
366 områder med stor trafikk.
- 367 • Sikre en målrettet kollektivsatsing tilpasset lokale forhold i spredtbygde strøk, og være i forkant med å
368 ta i bruk minibusser på bestilling i disse strøkene.
- 369 • Støtte forhandlinger for så gode og positive byvekstavtaler som mulig for Kristiansandsregionen og
370 Arendalsregionen og gjennom dette bidra til lavere utslipp og mindre kø.
- 371 • Innføre et ungdomskort med lavere pris på kollektivtransport i hele fylket.
- 372 • Arbeide for at flybuss skal være et reelt alternativ for reisende i Agder.
- 373 • Jobbe for at ulike kollektive transportformer fungerer bedre sammen både i form av ventetid og
374 billettløsninger (både buss, tog og ferger), og at transportordninger som syketransport, skoletransport,
375 bestillingskjøring og tradisjonell drosjekjøring kan bidra sammen til et godt samlet transportsystem.
- 376 • Etablere flere og større anlegg for innfartsparkering (park and ride) i regionen.
- 377 • Være pådriver for å se også betaling for bommer og innfartsparkering i sammenheng med buss og el-
378 sparkesykler m.m.
- 379 • Arbeide for å elektrifisere alle fergene i fylket.
- 380 • Støtte opp om delingsøkonomi og bildelingstjenester.
- 381 • Jobbe for at tog skal være et godt alternativ til lokal- og pendlerreiser

382 **Sykkel og gange**

383 Høyre vil arbeide aktivt for mer bruk av sykkel og gange for å løse innbyggernes transportbehov. Økt
384 utbredelse av el-sykler og mer fokus på trygge, effektive og miljøvennlige veier for syklende og gående gir
385 både bedre folkehelse og mindre utslipp av klimagasser. El-sparkesykler er et godt supplement når de
386 tilbys og opereres i kontrollerte former.

387 **Agder Høyre vil:**

- 388 • Arbeide for utbygging av sammenhengende veinett for sykkel og gange i byer og tettsteder.
- 389 • Prioritere gang- og sykkelveier for å trygge skoleveier for barn og andre myke trafikanter.
- 390 • Støtte aksjoner og tiltak på skoler og arbeidsplasser som får flere til å sykle eller gå til daglig.
- 391 • Bygge enklere, kombinerte gang- og sykkelveier i områder med lite trafikk.
- 392 • Ha gode muligheter for sykkelparkering ved alle viktige kollektivknutepunkt.

- 393 • Arbeide for at fylkeskommunale arbeidsplasser blir sykkelvenlige, og støtte kommuner som ønsker
394 det samme.

395 Trafikksikkerhet

396 Arbeidet med økt trafikksikkerhet har gitt gode resultater de seneste årene, men vi må likevel fortsette
397 innsatsen for å redusere antall drepte og skadde i trafikken. Utbedring av veier og kryss med reelt høyest
398 risiko for ulykker må prioriteres.

399 **Agder Høyre vil:**

- 400 • Arbeide for å bedre kvaliteten på fylkesveiene, med fokus på ulykkesbelastede og rasutsatte
401 strekninger.
- 402 • Styrke arbeidet med trafikksikring, spesielt på ulykkesbelastede strekninger.
- 403 • Arbeide for at det årlig settes av øremerkede midler til trafikksikring.
- 404 • Være pådriver for sikre skoleveier i hele fylket.
- 405 • Bedre trafikksikkerheten for myke trafikanter, blant annet gjennom holdningsskapende arbeid.
- 406 • Intensivere arbeidet med å stoppe dårlig skodde trailere på norske vinterveier.

407 Et grønnere Agder

408 Klima

409 Klimakrisen er vår tids største utfordring og skal vi unngå økt global oppvarming er vi avhengig at det
410 settes inn tiltak som reduserer klimagassutslippene. Dette må gjøres både internasjonalt, nasjonalt og
411 lokalt og for Agder vil vi sette inn tiltak som gjør at vi kan nå målene med å kutte utslippene med 55%
412 innen 2030.

413 Skal vi klare dette må man tenke klimapolitikk i alt som gjøres, det må ta store og små grep og for Høyre er
414 det viktigst å prioritere den klimapolitikken som gir mest utslippskutt over symbolpolitikk. Skal Agder nå
415 målsetningene vi har vedtatt må det gjøres grep innen transport, karbonfangst og en økt elektrifisering av
416 samfunnet.

417 Agder er i ferd med å etablere seg som hovedsete for ny grønn industri. Både havvind og batteri er
418 bransjer som nå etablerer seg på Agder og vil bruke den eksisterende kompetanse i leverandørindustrien
419 til å etablere nye grønne industrier i Agder. Dette vil være viktige bidrag i det nasjonale og internasjonale
420 klimaperspektivet, men det vil også by på utfordringer med nedbygging av natur og tilgang på nok kraft.
421 For Høyre er det viktig å se disse satsningene i et større perspektiv og lage et naturregnskap i et regionalt
422 perspektiv, som betyr at om man bygger ned natur et sted i regionen, bør man bevare et annet område.

423 **Agder Høyre vil:**

- 424 • Stille strengere krav til klimavennlige løsninger og minimering av miljøbelastning ved offentlige
425 anskaffelser.
- 426 • Arbeide for at Returkraft får etablert et karbonfangstanlegg.
- 427 • Stille krav om nullutslipp ved alle offentlige fergeanbud.
- 428 • Bygge alle nye fylkeskommunale bygg som energiproduserende pluss hus og lage en plan for hvordan
429 man kan bygge ut solceller og solfangere på eksisterende bygg.
- 430 • Ha offensive mål for reduserte utslipp fra all transport og nullvekstmål for innfartstrafikken til
431 sentrumsområder med trafikale utfordringer.
- 432 • I konflikter mellom gang, sykkel og biltrafikk skal alltid gang og sykkel veies tyngst.
- 433 • Gjøre den fylkeskommunale bilparken utslippsfri.
- 434 • Utvikle et mål om fossilfrie anleggsplasser i fylkeskommunale utbyggingsprosjekter.
- 435 • Se den norske klimapolitikken i sammenheng med internasjonale mål og forpliktelser.

436 Kraft

437 Agder sitt store konkurransefortrinn har alltid vært at vi har mye grønn energi som vi har bygd
438 kraftkrevende industri rundt. Men ved en økt elektrifisering av samfunnet, blir det også et behov for
439 utbygging av mer grønn energi.

440 Særlig på Agder vet vi at fremtiden er elektrisk. Dette krever at vi bygger opp kapasiteten og øker
441 kraftproduksjonen. Jobben kan bli et eventyr for leverandørindustrien og andre i regionen. Men det krever
442 mer forutsigbarhet for forbrukere, frivillighet og næringsliv enn hva vi nylig har opplevd.

443 Agder Høyre vil:

- 444 • Kunne tilby nok energi til grønne industrietableringer i regionen.
- 445 • Kartlegge hvilke områder i Agder som egner seg til energiproduksjon.
- 446 • Støtte opp utbygging av ny grønn energi som solceller, vindkraft på land og til havs og vannkraft i
447 Agder.
- 448 • At energipolitikk ses i sammenheng med sikkerhetspolitikk og at Norge er en sentral og integrert del av
449 det europeiske kraftmarkedet
- 450 • Jobbe for at Agder skal bidra til å sikre overføringskapasiteten for kraft i Norge og mellom Norge og
451 Europa.
- 452 • Utvikle UiA til å bli et ledende universitet innen forskning på fornybar energi.
- 453 • Føre i land kraft fra havvind på steder med eksisterende eller planlagt kraftkrevende industri.
- 454 • Styrke en bred regional satsing for næringslivet på Agder innenfor hele verdikjeden for havvind.
- 455 • Arbeide for at beredskap, drift og vedlikehold av havvindparker som hovedregel skal skje fra norske
456 baser og havner, hvor Agder tar en ledende rolle.
- 457 • At utbygging av fornybar energi må ha gode nasjonale rammevilkår og skatteordninger som gir
458 insentiver til økt produksjon og utnyttning av potensialet i allerede utbygde anlegg.

- 459 • Forenkle prosessen for etablering av mindre anlegg for privat energiproduksjon for bedrifter og
460 husholdninger.
- 461 • At Å Energi så langt mulig bidrar til å gi bedrifter og befolkning på Agder rimelig og sikker
462 strømforsyning.
- 463 • Sammen med kommunene arbeide for at det forseres etablering av forsvarlig bredde i kraftlinjegatene i
464 Agder, og at linjer uten redundans prioriteres.
- 465 • Påvirke statlige myndigheter til å endre regler for nettselskapene når det gjelder kraft til både nye
466 bedriftsetableringer og elektrifisering av eksisterende, slik at utviklingen på Agder ikke hindres.

467 Det gode liv på Agder

468 Folkehelse

469 Å satse på god folkehelse er å satse på fremtiden. Folkehelsen speiler samfunnsutvikling, oppvekst og
470 levekår. Folkehelse handler om å fremme livskvalitet og trivsel, som gir den enkelte tilhørighet og
471 opplevelse av mestring, og som reduserer risikoen for sykdom, funksjonsnedsettelse og psykiske og
472 sosiale problemer. Agder Høyre vil arbeide for å fremme god psykisk helse og forebygge ensomhet.

473 Å satse på folkehelse er å sikre at innbyggerne i vår region har det så bra som mulig. Det er spesielt viktig
474 å rette innsatsen mot unge og eldre, og at vi tenker folkehelse i alt vi gjør. Å fremme god folkehelse er et
475 fellesansvar. Agder skal være et godt sted å vokse opp, virke og bli gammel.

476 Viktige påvirkningsfaktorer for folkehelse er tidlig innsats og utdanning, arbeidsmiljø, levekår, boforhold og
477 kvaliteten på tjenester som tilbys. Det å drive et godt oversiktsarbeid er en forutsetning for gjennomføring
478 av et godt folkehelsearbeid.

479 Idrett er Norges største folkebevegelse, og bidrar til god folkehelse, deltakelse og inkludering. Agder Høyre
480 vil tilrettelegge for at innbyggerne kan ha en aktiv fritid, og gjøre det attraktivt og tilgjengelig å ta
481 helsevennlige valg.

482 **Agder Høyre vil:**

- 483 • Styrke interkommunale prosjekt, lavterskeltilbud og forsøksordninger der målet er å bedre levekår for
484 utsatte grupper.
- 485 • Tilrettelegge for at alle har et tilbud om å være aktiv i fritiden ved å satse på gode helsefremmende
486 lokalsamfunn gjennom nærmiljøutvikling og friskliv/friluftslivstilbud til barn og unge.
- 487 • Bidra til å videreutvikle tilbudet i frisklivscentralene.
- 488 • Sikre gode rammevilkår for både den organiserte og uorganiserte idretten.
- 489 • Være en pådriver for å etablere gode og tilgjengelige turløypetraseer slik at vi kan gi flere tilgang til
490 gode turveier og aktiviteter.
- 491 • Styrke arbeidet med kulturbasert sykkelturnisme.

- 492 • Drive godt helsefremmende og forebyggende folkehelsearbeid på Agder, innen livsstilsrelaterte
- 493 sykdommer, rus og psykisk helse.
- 494 • Gjøre det lettere for innbyggerne å foreta sunne valg i hverdagen.
- 495 • Bedre kunnskap om seksuell helse.
- 496 • Prioritere tilbud som hindrer ensomhet, isolasjon og utenforskap, ved blant annet å utvikle gode sosiale
- 497 møteplasser.
- 498 • Løfte Verdensdagen for psykisk helse.
- 499 • Stimulere til at minoritetsgrupper deltar og er inkludert i barnehage, skole, arbeidsliv, fritid og politikk.
- 500 • Implementere satsingen på «Bedre Tverrfaglig Innsats» slik at fylkeskommunale tjenester samarbeider
- 501 med kommunale.
- 502 • Arbeide for å forebygge vold i nære relasjoner.
- 503 • Arbeide for å forhindre digitalt utenforskap.
- 504 • Øke kunnskap om og ta i bruk velferdsteknologi.

505 Helse

- 506 Å få hjelp når man trenger det, er viktig for både trygghet og livskvalitet. Agder Høyre er opptatt av at
- 507 innbyggerne på Agder får gode helhetlige pasientforløp og god kvalitet i helsetjenestene.
- 508 Agder Høyre skal være en pådriver for de mest sårbare pasientgruppene, og for et aldersvennlig samfunn.
- 509 Agder Høyre ønsker at alle i størst mulig grad skal kunne klare seg selv.
- 510 Familie er en av samfunnets viktigste bærebjelker. Det er derfor viktig å støtte arbeid som styrker gode
- 511 familierelasjoner.
- 512 **Agder Høyre vil:**
- 513 • Være en forkjemper for tre sykehus på Agder.
 - 514 • At sykehusene i Kristiansand og Arendal skal videreutvikles som store akuttssykehus, og at sykehuset i
 - 515 Flekkefjord skal ha akuttfunksjoner.
 - 516 • Støtte utviklingen av Helsebyen Eg som en klynge for helsenæringen i regionen.
 - 517 • Fremme heltidskultur i arbeidslivet.
 - 518 • Arbeide for at Sørlandets sykehus HFT styrker sin rolle som satellitt under UiO for utdanning av leger.
 - 519 • Sørge for god kvalitet i tannhelsetjenesten i regionen.
 - 520 • Arbeide for at alle innbyggerne skal få tilbud om en fastlege.
 - 521 • Jobbe for tiltak som bekjemper ensomhet blant eldre.
 - 522 • Ta i bruk velferdsteknologi slik at eldre kan bo hjemme lengre.
 - 523 • Ta i bruk velferdstjenester som gir økt kontroll over eget liv.
 - 524 • Styrke arbeidet med kvinnehelse.

525 Kultur

526 Kultur skal utfordre oss og tilføre noe nytt og spennende. Agder Høyre er opptatt av å ta vare på den
527 norske kulturarven, videreutvikle vårt verdigrunnlag og forankre vår felles lokale historie både i innlandet
528 og langs kysten.

529 Vi må sikre kunstens og kulturens viktige rolle i samfunnet som demokratibygger. Kultur beriker
530 menneskers liv og gir økt livskvalitet. Kultur forankrer oss i vår felles historie, utfordrer oss og åpner opp for
531 det ukjente.

532 Agder Høyre ønsker et kulturliv preget av kvalitet og nyskaping. Målet må være et økt mangfold av aktører
533 og en god talentutvikling.

534 Vi må bygge sterke rammeverk rundt kulturinstitusjonene som demokratiske fellesarenaer, og sikre sterke
535 selvstendige institusjoner. Agder Høyre ønsker større privat engasjement og frivillig innsats i kulturlivet,
536 samtidig som flere skal få mulighet til å leve av sitt kunstneriske virke. Et levedyktig kulturliv trenger flere
537 finansieringskilder, både og private og offentlige stipender og støtteordninger

538 Deltakelse og opplevelse er viktige faktorer for et godt liv. Et mangfoldig kulturliv er en viktig forutsetning
539 for trivsel og positiv utvikling både for enkeltmennesker, lokalsamfunnet og for næringslivet. Agder Høyre
540 vil jobbe målbevisst for et godt kulturtilbud. En satsing på kultur og opplevelsesbaserte næringer vil gi en
541 enda mer attraktiv landsdel å besøke og bo i. Når kulturliv, næringsliv og det offentlige møtes i en felles
542 satsing, skapes det store verdier.

543 Agder har sterke og velfungerende miljøer innen musikk, scenekunst, litteratur, film og billedkunst.
544 Regionen har også et ledende forsknings- og kompetansemiljø innenfor utvikling av opplevelsesbasert
545 reiseliv.

546 Fylkeskommunen må styrke sin posisjon i videreutviklingen av næringsklynger og etablering av
547 kulturinstitusjoner i hele fylket.

548 Agder Høyre vil:

- 549 • Arbeide aktivt for at kultur skal være et bærende element i samfunnsutviklingen.
- 550 • Ta vare på vår norske kulturarv, vårt verdigrunnlag og vår felles historie langs kysten og i innlandet.
- 551 • Bidra til utvikling og tilrettelegging i Raet nasjonalpark, verneområdene Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
552 landskapsvernområde samt Setesdal Vesthei og Listastrendene.
- 553 • Bidra til å ivareta uthavnene på Agder, og at de kommer på UNESCOs verdensarvliste.
- 554 • Støtte opp om tiltak som gir nasjonale minoriteter mulighet til å bevare og dele sin kultur og sine
555 tradisjoner.
- 556 • Jobbe for å sikre økonomiske rammebetingelser for den immaterielle kulturen i Setesdal og
557 klinkbåttradisjonen langs kysten, som begge er kommet på UNESCOs liste for immateriell kulturarv.
- 558 • Sikre god kvalitet og utbredelse av Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken i fylket.
559 *Dissens fra Siri Heimdal Knudsen og Oda Oline Omdal: Stryke punktet.*
- 560 • Videreutvikle skolebibliotekene og folkebibliotekenes rolle som kunnskapsformidler, kulturformidler og
561 møteplass.

- 562 • Utnytte potensialet som ligger i skolebibliotekene.
- 563 • Fylle våre kulturinstitusjoner med innhold, hele Agder trenger kulturelle kraftsentre.
- 564 • Være en pådriver for å inngå forpliktende avtaler med kommuner som har fyrtårn for at disse skal
565 løftes som særlige formidlere av kyst- og fyrkultur.
- 566 • Støtte opp under de regionale kompetansesentra innenfor musikk, scenekunst, litteratur, film og
567 billedkunst.
- 568 • Jobbe for at statlig tilskudd til utvikling av kultur i regionen styrkes.
- 569 • Stimulere til samspill mellom reiseliv, kultur og næringsutvikling på hele Agder. Vektlegge kulturens
570 næringspotensial.
- 571 • At flere barn og unge skal få tilgang til kulturelle opplevelser gjennom flere lavterskeltilbud og
572 stimulering til bruk av nærmiljøet i undervisningen.
- 573 • Samarbeide med UiA om utvikling av kultursatsingen på Agder.
- 574 • Arbeide videre med å utvikle gode løsninger for talentutvikling innen scenekunst og visuell kunst.
- 575 • Etablere en forsøksordning for et regionalt fordypningstilbud til kulturskoleelevene.
- 576 • At de fylkeskommunale museene skal videreutvikles som samfunnsaktør og ha en hensiktsmessig
577 organisering.
- 578 • Være positiv til at kulturinstitusjonene utvikles til i større grad å kunne jobbe for egeninntjening.

579 Frivillighet

580 Frivillighet er en viktig bidragsyter til god folkehelse. Gjennom frivilligheten oppnår vi sosial tillit, inkludering
581 og hverdagsintegrering. Kultur, idrett og frivillig deltakelse beriker menneskers liv. Samarbeid mellom det
582 offentlige, private og frivillige er nøkkelen til å løse mange samfunnsproblemer. Agder Høyre vil legge til
583 rette for slike samarbeid.

584 **Agder Høyre vil:**

- 585 • Legge til rette for størst mulig frivillig engasjement.
- 586 • Arbeide for økt mangfold i idrett og kulturliv.
- 587 • Styrke mangfoldet av frivillige organisasjoner.
- 588 • Styrke og støtte idretten.
- 589 • Styrke både uorganiserte og organiserte aktiviteter.
- 590 • Legge til rette for at idretten og frivillige organisasjoner kan bidra til å inkludere grupper som ellers
591 faller utenfor.
- 592 • Styrke rammene for utlånsvirksomhet for utstyr til fritidsaktiviteter (BUA).
- 593 • Styrke rammevilkårene og gi forutsigbarhet og frivilligheten.
- 594 • Arbeide for at bruk av fylkeskommunens skoler skal være gratis for frivillig aktivitet etter skoletid og i
595 helger.

- 596 • Sørge for et minimum av skjemaer og byråkrati forbundet med frivillig arbeid.
- 597 • Arbeide for en helhetlig frivillighetspolitikk i samspill med frivillige organisasjoner som bidrar til et
- 598 aldersvennlig samfunn.